

mænd, som vi nu have, ikke ville findes egnede til at gaa over i den ny Ordning. Man faar altsaa her en forøget Pensionsbyrde tilligemed Lønninger til de ny Embedsmænd. Det er følgerig uundgaaeligt, at vi komme til større Udgifter. Men under Arbejdet paa de foreliggende Lovforslag har man stadig haft Øjet aabent for, at det gjaldt om, hvis man skulde haabe at faa en Retsreform gennemført, at begrænse Udgifterne saa meget som muligt. Jeg skal nævne et Par enkelte Punkter, som formentlig ville være særlig oplysende. Den tidligere Kommission havde foreslaaet ikke mindre end 6 Landsretter; den sidste Kommission har indskrænket Tallet 6 til 2; nemlig en Landsret for Kjøbenhavn, Sjælland og Lolland-Falster, og en Landsret for Fyn og Jylland. Det var os klart, at navnlig Fynboerne vilde synes meget ilde om denne Sparsommelighed; thi det gaar her, som det altid gaar, at vi alle ere sparsommelige, indtil Sparsommeligheden gøres gældende mod en selv. Der var af den tidligere Kommission foreslaaet, at der skulde indføres særlige Retsskrivere. Det er naturligvis en Garanti for Retsplejens Paalidelighed, at der er særlige Retsskrivere; der etableres jo derved en stadig Kontrol med Dommerne. Men af Hensyn til Bekostningen enedes et Flertal af Kommissionen om at stryge de særlige Skrivere og at forene dette Hverv med Dommerstillingen. Den tidligere Kommission havde ment at kunne opnaa en betydelig Besparelse ved stærkt at indskrænke Underretskredsens Antal. Den sidste Kommission fandt derimod, at dette var meget betænkeligt; og der er jo ogsaa flere Grunde, der tale mod i alt for høj Grad at indskrænke de nuværende Underretskredsés Tal. Der er først det Hensyn, som den ærede første Taler fremhævede, at Befolkningen, som nu er vant til at have sin Dommer, Skifteforvalter, Foged osv. i Nærheden af sig, vil faa meget længere til disse Kontorer, naar den nævnte Begrænsning gennemføres. Men dertil kommer, at man ved en følelig Reduktion af Underretskredsene vil komme til at forrykke det nu stedfindende Forhold mellem mange Egne og disses Købstæder. Den ene Købstad ligger jo nu og konkurrerer med den anden — Nabokøbstæder ere jo naturlige Konkurrenter —, og ved at tage Underretten fra den ene By og lægge den hen i Nabobyen, vil man uundgaaelig komme til at gribe stærkt ind i Konkurrenceforholdene. Den Købstad, man tager Underretten fra, vil føle sig meget forurettet.

Ogsaa dette Hensyn har gjort sig gældende i Kommissionen og har medvirket til, at man har ment det forsvarligt, saa vidt det i øvrigt kunde lade sig gøre, at opretholde den nuværende Adgang for Befolkningen til uden for stort Besvær at kunne komme i Forbindelse med de stedlige Retsembedsmænd.

Det ærede Medlem for Kalundborg har nu udfundet, at man kunde i alt væsentligt bevare de nævnte Fordele for Befolkningen og dog alligevel komme til en Ordning, der medførte betydelig mindre Udgift; man kunde, mente han, skelne paa en anden Maade, end de foreliggende Forslag gøre, mellem Retspleje og Forvaltning. Jeg indrømmer, at man kan gøre det, da Grundloven jo ikke fastslaar, hvad der skal henregnes til Retspleje, og hvad der skal ind under Forvaltningen. Grundlovens § 71 siger: „Retsplejen bliver at adskille fra Forvaltningen efter de Regler, der fastsættes ved Lov.“ Lovgivningsmagten har altsaa en vis Frihed med Hensyn til, hvorledes Adskillelsen skal foretages. Men det har hidtil været den gængse og af Lovgivningen anerkendte Opfattelse, at til Rettens Betjente, de judicielle Myndigheder, høre ikke blot de egentlige Dommere, men ogsaa Kongens Fogeder, Skifteforvalterne, Auktionsforvalterne, Retsskriverne og — i alt Fald til en vis Grad — Notarii publici. Men naturligvis har man Lov til paa ny at tage hele dette Spørgsmaal op og skelne noget anderledes end hidtil mellem Retspleje og Forvaltning, naar man derved, uden at gaa Grundloven for nær, virkelig kan naa, at Retsreformen gennemføres paa en mindre bekostelig Maade. Det ærede Medlem antydede som en Ordning, der kunde være anbefalelsesværdig, at man indførte noget lignende som Fredsdommerne i England, nemlig en Art Kommunedommere, Lægmand uden juridisk Indsigt, til Afgørelse af Smaasager; de kunde dømme efter Billighed. Jeg er ikke vis paa, at det vil holde Stik. Jeg tror, der er mange Smaasager, som, naar de skulle afgøres efter Loven og ikke hen i Vejret, kræve ikke saa ringe juridisk Indsigt. Jeg skal blot nævne Afgørelsen af Tyendesager. Det er i alt Fald alle Jurister bekendt, at for at kunne afgøre en saadan Sag efter gældende Lov og Ret, maa man være ganske godt inde i det System af Retsregler, der vedrører Tyendeforholdet, og man kan sandelig ikke her nøjes med Dommere, der saven juridisk Indsigt. Men den af det ærede Medlem fremsatte Tanke kan man jo drøfte nær-